

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Kód: VY_12_INOVACE_M.7.46

Římské číslice

1) autor výukového materiálu: Mgr. Radmila Bartizalová

2) datum: leden 2012

3) ročník: sedmý

4) vzdělávací oblast: matematika a její aplikace

vzdělávací obor: matematika

tematický okruh: číslo a početní operace

téma: (klíčová slova) – římské číslice

5) metodický list/anotace

Pracovní list tvoří přehledná tabulka římských číslic, návod na způsob psaní dlouhých čísel, úkoly na procvičování zápisu čísel, informace o tom, kde všude můžeme na římské číslice narazit, a zajímavost o vzniku římských číslic.

Očekávaný výstup: Žák by měl psát, číst, porovnávat, zaokrouhlovat čísla v oboru do 1 000 000.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

TABULKA ŘÍMSKÝCH ČÍSLIC

Římská číslice	Arabská číslice
žádná	0
I	1
II	2
III	3
IV	4
V	5
VI	6
VII	7
VIII	8
IX	9
X	10
XI	11
XII	12
XIII	13
XIV	14
XV	15
XIX	19
XX	20
XXX	30
XL	40
L	50
LX	60
LXX	70
LXXX	80
XC	90
C	100
CC	200
CD	400
D	500
DCLXVI	666
CM	900
M	1000
MCMXCIX	1999

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Při správném způsobu psaní dlouhých čísel se nejprve napíše tisíce, pak stovky, pak desítky a pak jednotky.

Příklad: číslo 1985.

Jeden tisíc je **M**, devět set je **CM**, osmdesát je **LXXX** a pět je **V**.

Dohromady pak: **MCMLXXXV**

Úkoly:

- 1) Pokuste se zapsat římskými číslicemi aktuální datum, například – dnes je 21. 12. 2011 - XXI. XII. MMXI
- 2) Zapište datum zítřejší.
- 3) Vyhledejte a zapište Den matek.
- 4) Vyhledejte a zapište Den boje za svobodu a demokracii.
- 5) Vyhledejte a zapište Mezinárodní den dětí.
- 6) Zapište datum, kdy končí školní rok.
- 7) Zapište datum, kdy je 1. svátek vánoční/Boží hod.
- 8) Doplň tabulku.

Arabská číslice	Římská číslice
1 620	
1 997	
2 000	
1 945	

Pro snazší zapamatování se dají používat **mnemotechnické pomůcky** jako např. **Ivan Vedl Xénii Lesní Cestou Do Města**, kde první písmena určují jak jdou římské číslice po sobě.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Kde všude můžete na římské číslice narazit?

Římské číslice se používají pro číslice na hodinovém ciferníku.
Obvykle používají IIII pro 4 a IX pro 9.

(Čtyřznakové IIII vytváří vizuální symetrii s VIII na druhé straně ciferníku, zatímco IV ne.)

Číslijí se tak stránky předmluvy v knihách, používají se při číslování kapitol v knihách, pořadí panovníků. Římské číslice používali k označení data staveb.

Dodnes se používají římské číslice ve filmovém průmyslu k označení data vzniku filmu, číslijí se jimi historické události, století, měsíce v roce, pořadové číslo čtvrtletí atd.

Jak římské číslice vznikly?

Historie vzniku

I

Římská čísla vznikla přirozenou cestou. Římané počítali na prstech. Čísla jako 1, 2 a 3 a jím odpovídající znaky I, II a III graficky vyjadřují jednotlivé prsty.

V a X

Také tato dvě římská čísla mají svůj původ v lidské ruce. Římská číslice V (5) je vyjádřením dlaně s pěti prsty - V tvoří tvar mezi palcem a malíčkem.

Římská číslice X (10) jsou dvě dlaně u sebe (10 prstů).

L a C

Latinsky sto je *centum*. Odtud C. Padesát je polovina ze stovky. L tedy vzniklo „rozpůlením“ znaku pro 100 (C).

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

D a M

Tisíc je latinsky *mille* (odtud M pro 1000). Znak D pro 500 vznikl opět grafickým „půlením“ znaku M, tentokrát svisle. Vznikl tak znak podobný písmenu D.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Odkazy na zdroje informací:

http://cs.wikipedia.org/wiki/%C5%98%C3%ADmsk%C3%A9_%C4%8D%C3%ADslice

<http://www.converter.cz/prevody/rimska-cisla.ht>

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ